
REGULAMIN KONKURSU FOTOGRAFICZNEGO

„STRAJK SZPULAREK 1883”

§ 1

Postanowienia ogólne

1. Niniejszy regulamin (dalej „Regulamin”) określa zasady, zakres i warunki uczestnictwa w konkursie fotograficznym „Strajk Szpularek 1883” (dalej „Konkurs”).
2. Organizatorem Konkursu jest Stowarzyszenie Fabryka Feniksa, z siedzibą w Żyrardowie, ul. Okrzei 16/40, 96-300 Żyrardów (dalej „Organizator”).
3. Współorganizatorem Konkursu jest Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie, z siedzibą w Żyrardowie przy ul. K. Dittricha 18, 96-300 Żyrardów (dalej „Partner”).
4. Konkurs jest realizowany przez Organizatora w ramach zadania pn. „Strajk Szpularek 1883”, dofinansowanego ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego.
5. Uczestnik Konkursu to osoba zaprezentowana na fotografii zgłoszonej w ramach Konkursu.

§ 2

Przedmiot Konkursu

1. Konkurs ma na celu zachęcić uczestników do wcielenia się w postać szpularek i robotników żyrardowskiej fabryki lnu poprzez odtworzenie stylizacji dawnego robotnika i uwiecznienie siebie na fotografii.
2. Konkurs ma również na celu przybliżenie lokalnej historii, tj. wydarzenia Strajku Szpularek z 1883 roku.

§ 3

Warunki uczestnictwa w Konkursie

1. Udział w Konkursie jest dobrowolny i całkowicie bezpłatny.
2. Konkurs skierowany jest głównie do mieszkańców powiatu żyrardowskiego, lecz nie wyklucza udziału osób spoza powiatu.
3. W Konkursie nie mogą brać udziału członkowie Organizatora oraz pracownicy Partnera.
4. Każdy uczestnik może zgłosić w Konkursie maksymalnie jedną fotografię, a w przypadku zdjęć grupowych, każdy uczestnik może wystąpić tylko na jednym zdjęciu. W przypadku przesłania większej liczby zdjęć niż jedno, Organizator zastrzega sobie prawo do odrzucenia zgłoszenia lub losowego wyboru jednego z nich.
5. Warunkiem udziału w Konkursie jest dostarczenie zdjęcia konkursowego wraz z wypełnioną kartą zgłoszenia, którą stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu.
6. Zgłoszenie w Konkursie może wysłać osoba pełnoletnia lub osoba powyżej 16 roku życia, której opiekun prawny wyrazi na karcie zgłoszenia pisemną zgodę na udział w Konkursie. Natomiast na zdjęciu mogą zostać uwiecznione zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci oraz młodzież.

7. Na zdjęciu konkursowym może być uwieczniona jedna osoba lub grupa osób (np. rodzina z dziećmi, grupa znajomych).
8. Każdy uczestnik zobowiązany jest do tego, aby wykonać zdjęcie konkursowe w odpowiedniej stylizacji nawiązującej do postaci szpularek i robotników żyrardowskiej fabryki Inu. Organizator umieścił na końcu Regulaminu poglądowe zdjęcie przedstawiające pracowników oddziału Szpularni z początku XX wieku, a także zdjęcia z corocznych inscenizacji historycznych Strajku Szpularek, które mogą stać się inspiracją do wykonania stylizacji. Organizator jest również w posiadaniu strojów dawnych robotników, które może wypożyczyć uczestnikowi po wcześniejszym kontakcie telefonicznym, tel. 731 318 800.
9. Nadesłane przez uczestnika zdjęcie powinno również odzwierciedlać fragment wydarzenia Strajku Szpularek. W tym celu Oferent przygotował scenariusz wydarzenia Strajk Szpularek z 1883 roku, który stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego Regulaminu. Uczestnik, który chce wziąć udział w Konkursie, W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI MUSI SKONTAKTOWAĆ SIĘ z Organizatorem lub Partnerem w celu uzgodnienia, do którego fragmentu scenariusza wykona zdjęcie. Organizator zaleca obejrzenie filmu „Strajk Szpularek – Historia Prawdziwa” udostępnionego pod linkiem: <https://www.youtube.com/watch?v=yOjFQz7pDCc>
10. Zgłoszenia do Konkursu należy przysyłać w terminie od 08.09.2021 do 30.09.2021 do godziny 23:59, poprzez przesłanie wypełnionej karty zgłoszenia oraz zdjęcia w formie elektronicznej (zatytułowanego imieniem i nazwiskiem osoby zgłaszającej np. jan_kowalski) za pośrednictwem e-maila na adres: biuro@muzeumlniarstwa.pl (w tytule e-maila prosimy wpisać „Zgłoszenie w konkursie fotograficznym Strajk Szpularek 1883”).
11. Zgłoszenia nie spełniające wymagań określonych w Regulaminie lub dostarczone po terminie wskazanym w § 3 pkt. 10. nie będą rozpatrywane.
12. Wszelkie koszty związane z uczestnictwem w Konkursie oraz przygotowaniem stylizacji ponosi uczestnik Konkursu.

§ 4

Wyłonienie Laureatów Konkursu

1. W Konkursie przewidziano cztery nagrody. Nagrodami będą karty podarunkowe do wykorzystania w sieci sklepów Media Expert:
 - a. Laureat I miejsca – karta podarunkowa o wartości 1000 zł.
 - b. Laureat II miejsca – karta podarunkowa o wartości 800 zł.
 - c. Laureat III miejsca – karta podarunkowa o wartości 600 zł.
 - d. Nagroda publiczności – karta podarunkowa o wartości 400 zł.
2. Nagroda przekazywana jest osobie wysyłającej zgłoszenie konkursowe, które zostało wytypowane do uzyskania nagrody. W przypadku wysłania zgłoszenia ze zdjęciem grupowym, warunki podziału nagrody pozostają do wewnętrznego uzgodnienia między uczestnikami a osobą wysyłającą zgłoszenie.
3. Wyboru Laureatów I, II oraz III miejsca dokona Komisja Konkursowa, powołana przez przedstawiciela Organizatora, natomiast nagroda publiczności zostanie przyznana w ramach głosowania Internautów, określonego w § 5.

-
4. Skład Komisji Konkursowej stanowić będzie 4 Członków, przedstawicieli lokalnych instytucji związanych z Miastem Żyrardowem.
 5. Po rozstrzygnięciu Konkursu zostanie sporządzony protokół, który podpiszą wszyscy Członkowie Komisji Konkursowej.
 6. Decyzja Komisji Konkursowej jest ostateczna i nie przysługuje od niej odwołanie.

§ 5

Głosowanie Internautów

1. Nadesłane w Konkursie zdjęcia zostaną opublikowane na profilu społecznościowym Facebook należącym do Organizatora lub Partnera i zostaną poddane pod głosowanie Internautów.
2. Głosowanie publiczności będzie trwało od momentu opublikowania zdjęć (planowana data opublikowania to 04.10.2021) do dnia 12.10.2021 roku, do godziny 23:59.
3. Nagroda publiczności zostanie przyznana uczestnikowi Konkursu, który otrzyma największą liczbę reakcji pod zgłoszonym przez niego zdjęciem.

§ 6

Ogłoszenie wyników i nagroda

1. Planowany termin ogłoszenia wyników Konkursu to 11.10.2021 r.
2. Informacja o Laureatach Konkursu zostanie opublikowana na stronie internetowej Partnera www.muzeumlniarstwa.pl.
3. Organizator skontaktuje się telefonicznie lub mailowo tylko i wyłącznie z Laureatami Konkursu w celu przekazania informacji o wygranej, a także ustalenia terminu i miejsca dopełnienia formalności oraz przekazania nagród.

§ 7

Prawa autorskie i wizerunek

1. Fotografie nadesłane w Konkursie powinny być indywidualnymi autorskimi zdjęciami, wcześniej nigdzie nie publikowanymi i nie zgłaszanymi do innych konkursów.
2. Zgłoszenie w Konkursie równoznaczne jest z deklaracją uczestnika Konkursu, że przesłane przez niego zdjęcie nie narusza praw osób trzecich, w szczególności nie narusza ich majątkowych i osobistych praw autorskich. W przypadku wystąpienia przez osobę trzecią z roszczeniami wynikającymi z tytułu naruszenia praw określonych powyżej, osoba zgłaszająca projekt w Konkursie zrekompensuje Organizatorowi, jako wyłącznie odpowiedzialna, koszty poniesione w związku ze skierowaniem przeciwko niemu roszczeń odszkodowawczych, zwalniając Organizatora od wszelkich zobowiązań jakie powstaną z tego tytułu.
3. Zgłoszenie w Konkursie jest równoznaczne z nieodpłatnym przekazaniem Organizatorowi zgody na nieograniczoną czasowo publikację wizerunku osób uwiecznionych na fotografii w ramach organizacji niniejszego Konkursu i jego promocji. Publikacja wizerunku obejmuje m.in. umieszczenie zdjęcia w mediach społecznościowych, na portalu Oferenta i/lub Partnera, w informacjach prasowych wysyłanych do mediów w związku z organizacją konkursu, a także udostępnienie zdjęcia do instytucji zarządzającej zadaniem „Strajk Szpulek 1883”, tj. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie do celów monitoringu, kontroli w ramach realizowanego projektu oraz prowadzonych ewaluacji.

-
4. Uczestnictwo w Konkursie jest potwierdzeniem wyrażenia powyższej zgody.
 5. Organizator, po przejęciu majątkowych praw autorskich do zwycięskiego zdjęcia, może go w dowolny sposób odstępować osobom fizycznym i prawnym, a także modyfikować, z poszanowaniem oryginalnej formy, w celu jego skutecznego wykorzystania.

§ 8

Dodatkowe informacje

1. Wysłanie zgłoszenia w Konkursie równoznaczne jest z akceptacją warunków niniejszego Regulaminu.
2. Osoby nadsyłające zgłoszenia w Konkursie wyrażają tym samym zgodę na przetwarzanie przez Organizatora ich danych osobowych wyłącznie na potrzeby organizacji Konkursu w zakresie koniecznym do jego przeprowadzenia. Poświadczeniem zgody jest podpisane oświadczenie, stanowiące integralną część karty zgłoszenia.
3. Organizator nie ponosi odpowiedzialności za działania osób trzecich związanych z organizacją Konkursu oraz za szkody spowodowane podaniem błędnych lub nieaktualnych danych przez uczestników Konkursu.
4. Regulamin Konkursu udostępniony jest na profilu społecznościowym Facebook Organizatora oraz na portalu Partnera www.muzeumlniarstwa.pl.
5. Organizator zastrzega sobie prawo do przerywania, zmiany lub przedłużenia Konkursu. Informację o ewentualnych zmianach zostaną zamieszczone na profilu społecznościowym Facebook Organizatora oraz na portalu Partnera www.muzeumlniarstwa.pl.
6. Pytania i wątpliwości należy kierować pod adresem: biuro@muzeumlniarstwa.pl, tel. 731 318 800.
7. Regulamin wchodzi w życie z dniem ogłoszenia Konkursu, tj. 08.09.2021 roku.

POGLĄDOWE ZDJĘCIE SZPULAREK Z POCZĄTKU XX WIEKU

Źródło zdjęcia: Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie

POGLĄDOWE ZDJĘCIA UCZESTNIKÓW INSCENIZACJI HISTORYCZNEJ

„STRAJK SZPULAREK Z 1883”

KARTA ZGŁOSZENIA DO KONKURSU FOTOGRAFICZNEGO

„STRAJK SZPULAREK 1883”

organizowanego w ramach zadania „Strajk Szpularek 1883”
dofinansowanego ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego

Dane kontaktowe osoby zgłaszającej zdjęcie:

Imię i nazwisko		Wiek	
Miejsce zamieszkania (miejscowość)			
Telefon kontaktowy		Adres e-mail	

Numer fragmentu scenariusza, w oparciu o który zostało przygotowane zdjęcie:

L.p.	Imiona i nazwiska osób, których wizerunki widnieją na zdjęciu	Podpis uczestnika*
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

Oświadczam, że zapoznałam/em się z Regulaminem Konkursu i akceptuję jego warunki.

.....
(data i czytelny podpis osoby wysyłającej zgłoszenie)

*W przypadku udziału osoby niepełnoletniej, wraz z kartą zgłoszenia należy przesłać skany dokumentów poświadczających zgodę rodzica/opiekuna prawnego na udział osoby niepełnoletniej w konkursie fotograficznym

Oświadczenie dotyczące przetwarzania danych osobowych

Stowarzyszenie Fabryka Feniksa zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. informuje, iż:

1. Administratorem Twoich danych osobowych jest Stowarzyszenie Fabryka Feniksa z siedzibą przy ul. Okrzei 16 m 40, 96-300 Żyrardów;
2. W przypadku dodatkowych pytań dotyczących ochrony danych osobowych prosimy pisać na adres mailowy jacekfeniks@gmail.com lub powyższy adres pocztowy;
3. Twoje dane osobowe przetwarzane będą na podstawie wyrażonej przez Ciebie zgody (art. 6 ust 1 pkt. a RODO) wyłącznie na potrzeby konkursu w zakresie koniecznym do prawidłowego przeprowadzenia konkursu. Podanie danych jest dobrowolne, jednak niezbędne do wzięcia udziału w konkursie.
4. Twoje dane osobowe mogą zostać upublicznione w zakresie imienia, nazwiska oraz treści zgłoszenia w konkursie wraz ze zdjęciem będącym przedmiotem konkursu, np. na stronie internetowej Muzeum Lniarstwa w Żyrardowie (www.muzeumlniarstwa.pl), w mediach społecznościowych Stowarzyszenia Fabryka Feniksa oraz Muzeum Lniarstwa w Żyrardowie, w wysyłanych do mediów materiałach promocyjnych, a także w ewentualnie wydawanych w wersji papierowej, cyfrowej i multimedialnej publikacji pokonkursowych.
5. Twoje dane osobowe mogą zostać udostępnione podmiotom uprawnionym na podstawie przepisów prawa oraz podmiotom świadczącym obsługę administracyjno-organizacyjną projektu „Strajk Szpularek 1883”, tj. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie, do celów monitoringu, kontroli w ramach realizowanego projektu oraz prowadzonych na zlecenie Urzędu ewaluacji.
6. Twoje dane osobowe będą przechowywane w okresie 5 lat od zakończenia konkursu.
7. Posiadasz pełne prawo dostępu do treści swoich danych osobowych oraz prawo ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, prawo do przenoszenia danych, prawo wniesienia sprzeciwu, prawo do cofnięcia zgodny w dowolnym momencie.
8. Masz prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego (Urzędu Ochrony Danych Osobowych) gdy uznasz, iż przetwarzanie Twoich danych osobowych narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Czy zgadzasz się na przetwarzanie Twoich danych osobowych w wyżej wymienionych celach?

☐ TAK

☐ NIE

.....
(data i czytelny podpis osoby wysyłającej zgłoszenie)

**ZGODA RODZICA / OPIEKUNA PRAWNEGO
NA UDZIAŁ OSOBY NIEPEŁNOLETNIEJ
W KONKURSIE FOTOGRAFICZNYM „STRAJK SZPULAREK 1883”**

.....

(imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego)

.....

.....

(adres zamieszkania)

.....

(telefon kontaktowy do rodzica/opiekuna prawnego)

Ja, niżej podpisany/a, oświadczam, że:

1. wyrażam zgodę na udział mojego dziecka
(imię i nazwisko dziecka), w konkursie fotograficznym „Strajk Szpularek 1883”, organizowanym przez Stowarzyszenie Fabryka Feniksa we współpracy z Muzeum Lniarstwa w Żyrardowie,
2. zapoznałem się z regulaminem udziału w konkursie fotograficznym (dostępnym na portalu www.muzeumlniarstwa.pl) i akceptuję jego postanowienia,
3. wyrażam zgodę na przetwarzanie przez Organizatora danych osobowych uczestnika konkursu (zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych z dnia 29.09.1997 (Dz.U. Nr 133 poz. 883) w zakresie związanym z jego udziałem w konkursie,
4. wyrażam zgodę na opublikowanie wizerunku mojego dziecka w ramach organizacji konkursu, w zakresie m.in. opublikowania przesłanego na konkurs zdjęcia w mediach społecznościowych w celu przeprowadzenia głosowania internautów i wyłonienia laureata nagrody publiczności oraz udostępnienia fotografii instytucji nadzorującej organizowany projekt tj. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego do celów monitoringu, kontroli w ramach realizowanego projektu oraz prowadzonych ewaluacji.

..... dnia

(miejscowość)

.....

(czytelny podpis)

SCENARIUSZ WYDARZENIA STRAJK SZPULAREK 1883

Chleba, pracy i godnych warunków życia, to postulaty, które wywołały jeden z najważniejszych protestów pracowników żyrardowskiej fabryki - Strajk Szpularek. Wydarzenie to rozegrało się w dniach 23-28 kwietnia 1883 roku. Było to pierwsze w Królestwie Polskim masowe wystąpienie przeciwko wojskom carskim po powstaniu styczniowym, a zarazem jeden z pierwszych na świecie masowych strajków zainicjowanych przez kobiety, w którym uczestniczyło ponad 8 tysięcy osób.

Fragment 1. - Zakupy na targu

Strajk Szpularek z 1883 roku nie wybuchł nagle. W fabryce już od dłuższego czasu dojrzewała siła klasy robotniczej i chęć samoobrony w obliczu złego traktowania. Trudne warunki pracy, niskie pensje oraz rosnące koszty życia sprawiły, że żyrardowscy robotnicy w większości żyli w biedzie, a z wypłat bardzo często nie starczało na utrzymanie całej rodziny i wychowanie dzieci.

Płace w żyrardowskiej fabryce były wyjątkowo niskie biorąc pod uwagę generalny poziom płac we włókiennictwie - kształtowały się poniżej przeciętnej. Niestety mimo i tak już niskich pensji obcinano je jeszcze bardziej. Stosowano kary pieniężne w wysokości nawet do 1/3 zarobku za nienależyte wykonanie pracy, samowolne opuszczenie stanowiska czy spóźnienia do pracy. Szpularki jako pracownice oddziału przędzalni zarabiały praktycznie najmniej w stosunku do pracowników z innych oddziałów. Ponadto fabrykanci zaczęli bardziej eksploatować pracę kobiet, które za o wiele niższe stawki od mężczyzn wykonywały czasem tak samo ciężką pracę jak oni.

Największą część pensji przeznaczano na wyżywienie, które było zwykle niskokaloryczne i nie zaspokajało potrzeb energetycznych pracującego robotnika. Podstawą wyżywienia w połowie XIX wieku było kilka produktów: chleb, ziemniaki, kasza, groch, kapusta - większość produktów była pochodzenia roślinnego. Na zakup mięsa czy mleka nie każdego było stać. Zdarzało się, że robiąc zakupy na targu kobiety musiały przyjrzeć się każdej kopiejce kilkukrotnie zanim zdecydują się na co kupić, żeby przeżyć kolejny dzień.

Fragment 2. – Praca dzieci w fabryce

Ze względu na trudne warunki życia, rodziny wykorzystywały możliwość zarobienia dodatkowych kopiejek i wysyłały do fabryki dzieci już od 8 roku życia, które pracowały razem z dorosłymi. Najmłodsze dzieci wykonywały drobne prace pomocnicze np. donosiły szpulki z przędzą, natomiast starsze pracowały samodzielnie przy warsztatach. W tkalni zbudowano dla nich nawet specjalne podwyższenia, żeby mogły dosięgnąć do warsztatów. Mimo, że w 1882 roku władze carskie wydały dekret o zakazie zatrudniania dzieci poniżej 12 roku życia oraz nałożyły obowiązek umożliwienia im nauki minimum 3 godziny dziennie, skrócenia czasu pracy do 8 godzin i ograniczenia pory nocnej, zasady te nie były całkowicie respektowane przez żyrardowskich kapitalistów. W żyrardowskiej fabryce wciąż wykorzystywano dzieci do pracy zabierając im prawdziwe dzieciństwo.

Fragment 3. – Życie w izbie robotniczej

Mieszkania robotników były ciasne, duszne, mało wygodne dla życia zwykle kilkusobowej rodziny, a wyposażenie ubogie, ale odpowiadające ówczesnym standardom życia. W izbach znajdowały się piece kaflowe lub z cegły, a na podłodze deski. Wewnątrz domów brakowało jednak kanalizacji, wodociągów i oświetlenia.

Tylko przez małe okna wpadało do środka izby światło słoneczne, natomiast wieczorami zapalano naftowe lampki. Wodę czerpano ze studni znajdujących się na ulicach, natomiast nieczystości wylewano na podwórza do ścieków spływających do rynsztoków. Na każdym takim podwórzu budowano również drewniany piętrowy domek gospodarczy ze schodami i galeryjką. Takie budynki robotnicy zwali komórkami. Dzielono je na kilka małych pomieszczeń, w których przechowywano opał.

Hielle i Dittrich wprowadzili regulamin utrzymania mieszkań, który służył ogólnemu porządkowi w Żyrardowie. Obowiązywał on już od lat 60. XIX wieku, ale został spisany oficjalnie w 1880 roku. Przepisy regulaminu wskazywały m.in. na zakaz przyjmowania sublokatorów, którzy nie byli pracownikami fabryki lniarskiej, zakaz wyrzucania śmieci i pomyj w okolice domów, zakaz rąbania drewna w izbie czy wysypywania popiołu na strychu. Wszyscy lokatorzy musieli na zmianę sprzątać sięć, korytarz i otoczenie budynku oraz przestrzegać ciszy nocnej. Domy zamykano o godzinie 22 w lecie oraz 23 w zimie, a na urządzenie zabawy tanecznej w domu trzeba było ubiegać się o pozwolenie u samego zarządu fabryki.

Przydział w domach fabrycznych otrzymywali tylko robotnicy zatrudnieni w Fabryce Wyrobów Lnianych wraz z rodzinami. Niestety nie wszyscy mogli liczyć na dach nad głową. Niektórzy tzw. „dochodzący”, mieszkali zwykle w swoich gospodarstwach poza osadą fabryczną i jedynie na zimę wynajmowali w Żyrardowie miejsce do spania. Warunki mieszkalnictwa nie były dla nich jednak najlepsze. Za praktycznie 1/3 swojej pensji (za wynajem izby płacono od 90 kopiejek do 5 rubli miesięcznie) robotnik otrzymywał jedynie miejsce do spania oraz posiłki. Musiał natomiast mieć własny siennik, pościel i żywność. W jednym mieszkaniu przyjmowano tylu robotników, ile sienników udało się zmieścić w izbie, czasem nawet 10-25 osób.

Fragment 4. – Dzień wolny po pracy

Rytm życia robotników wyznaczała fabryka, która ograniczała możliwość spędzania czasu wolnego w ciekawy i rozrywkowy sposób. Po kilkunastogodzinnej pracy, zwykle od 5 rano do 19 wieczorem, przychodził czas na upragniony odpoczynek w domu w gronie rodziny. Początkowo, z uwagi na brak specjalnych instytucji dla robotników w osadzie, życie kulturalne nawiązywało ściśle do kultury społeczności wiejskich. Nie było teatrów, odczytów i zabaw, lecz z drugiej strony mało którego robotnika byłoby na nie stać.

Wolny czas poświęcano głównie na wykonywanie prac domowych, czyli przygotowywanie posiłków, naprawę odzieży, haftowanie, sprzątanie czy opiekę nad dziećmi, przy czym zazwyczaj czynności te należały do kobiet. Mężczyźni za to odpoczywali po pracy biernie lub pielęgowali przydomowe ogródki, gołębniki i spotykali się z sąsiadami i kolegami, grali w karty. W wolnym czasie zajmowali się rąbaniem drewna, paleniem papierosów czy opieką nad zwierzętami.

Dzieci bardzo szybko dostawały liczne obowiązki do wypełnienia. Nosiły dla rodziców posiłki do fabryki, opiekowały się rodzeństwem. Natomiast w wolnym czasie, jak to dzieci, bawiły się na podwórku, polach i łąkach w gry zręcznościowe czy ruchowe (m.in. zabawy kołem czy szmacianką). Robotników nie było stać na lepsze zabawki dla ich pociech.

Fragment 5. – W sobotę po wypłacie

W soboty pracowano tylko do godziny 16:00, dlatego niedzielę – jedyny w tygodniu dzień wolny od pracy, świętowano już od soboty po wypłacie.

Pierwszymi instytucjami rozrywkowymi dla robotników były karczmy, gęsto rozsiane po Żyrardowie, Wiskitkach i Korytowie, do których chodzono często po pracy w tygodniu, a obowiązkowo w soboty i niedziele. Jedyną dostępną dla mieszkańców osady rozrywką była wódka i piwo, które spopularyzowali majstrowie i robotnicy pochodzenia niemieckiego. Najbardziej znaną karczmą była karczma „pod trzema Murzynami”, znajdująca się w pobliżu przejazdu kolejowego, w której na żywo grała orkiestra żydowska oraz odbywały się potańcówki. Natomiast w Wiskitkach znajdowały się dwie karczmy żydowskie przeznaczone dla biedniejszych robotników „Warszawiaka” i „Warszawskiego”.

Fragment 6. – Obniżenie płac szpularkom

Bezpośrednią przyczyną wybuchu Strajku Szpularek były następstwa kryzysu ekonomicznego z 1882 roku. Zmusił on fabrykantów do ratowania własnych dochodów kosztem robotników, poprzez obniżenie szpularkom i tak już głodowych płac. Decyzją dyrektora Tomasza Garvie zmniejszono kobietom pensję o około 5 kopiejek dziennie, mimo, że robotnice te otrzymywały już i tak jedną z najniższych stawek (40 kopiejek dziennie, a nawet i 20-25). Informacja o zmianie wynagrodzenia została wywieszona w kantorze na dwa tygodnie przed wprowadzeniem jej w życie. Początkowo szpularki przyjęły ją - tak przynajmniej wydawało się fabrykantom...

Już w sobotę 21 kwietnia 1883 roku, dwa dni przed wybuchem strajku podczas odbioru co dwutygodniowej wypłaty, 70 szpularek oświadczyło, że nie zgodzą się na obniżkę, a jeżeli nie odzyskają całego wynagrodzenia to przerwą pracę. Jednak zarząd fabryki zlekceważył ich słowa. W niedzielę 22 kwietnia odbyły się narady miejscowe robotników – przy wsparciu młodych tkaczy, szpularki zdecydowały się przystąpić do zorganizowania strajku...

Fragment 7. – Rozpoczęcie strajku

Zgodnie z zapowiedzią, w poniedziałek 23 kwietnia 1883 roku, do pracy przyszło zaledwie 120 szpularek, lecz pod koniec dnia zastrajkowały już prawie wszystkie. W sumie do pracy nie przystąpiło 245 robotnic żyrdowskiej fabryki lniarskiej, które zażądały m.in. podwyżki płac, skrócenia czasu pracy, godnego traktowania kobiet przez przełożonych oraz zakazu zatrudniania w fabryce dzieci. Zdeterminowane robotnice wzniciły bunt na niespodziewaną skalę, która zaskoczyła Zarząd Fabryki. Rozpoczęły się nawoływania do strajku: „Towarzysze i Towarzyszki, Niech żyje sprawa robotnicza! Niech żyje socjalizm! Niech żyje wolny polski lud!”. Napięcie wśród pracowników rośnie...

Fragment 8. – Próby negocjacji

Szpularki chcąc zawalczyć o spełnienie postulatów zwróciły się z nimi do Dyrektora Zakładów: „Żądamy podwyżki płac! Chcemy lepszego traktowania i zwolnienia tyranów! Nasze dzieci nie będą pracować w pocie czoła!”. Dyrektor wyrzucił je jednak za drzwi swojego gabinetu, myśląc, że poradzi sobie z rozjuszonymi kobietami o wiele lepiej niż z mężczyznami. Nie spodziewał się jednak, że kobiety stanowią silny i odważny trzon załogi zakładów.

Odejście od maszyn spowodowało przestój oraz opóźnienia w produkcji także na innych oddziałach, m.in. w tkalni, w której brakowało nici wyrabianych przez protestujące kobiety. Zarząd fabryki w odwecie za bunt robotnic wysłał do nich jednego z ochmistrzów, Aleksandra Jaworka, który wezwał do kantoru kilka kobiet wraz z mężami i zagroził im konsekwencjami strajku – utratą pracy i mieszkań: „Jak nie wróćcie do pracy, wylecicie z roboty i mieszkania stracie, wracajcie do maszyn! Ale już!”. Ta groźba dotarła do części pracowników, którzy z obawy przed utratą pieniędzy na życie, zaczęli namawiać kobiety do przerwania strajku.

Pogróżki jednak nie poskutkowały, wręcz przeciwnie - bardziej podsyciły strajk. Szpularki nie poddały się, widząc dodatkowo poparcie młodych tkaczy, którzy oddali szpulki starszym pracownikom i również wyszli przed bramę zaostrzając protest jeszcze bardziej.

Fragment 9. – Szpularki wychodzą na ulice

Kolejnego dnia, 24 kwietnia (wtorek), manifestowało już 800 osób, a strajk rozprzestrzenił się coraz bardziej, obejmując również inne oddziały, które stanęły ze względu na brak szpulek. Wraz z coraz większą liczbą protestujących, zwiększały się również żądania, które dotyczyły m.in. podniesienia płac również w innych oddziałach, zniesienia kar pieniężnych, obniżenia komornego w domach mieszkalnych należących do fabryki oraz usunięcia pracowników wyższego szczebla pochodzenia niemieckiego, którzy źle traktowali pracowników.

Strajk cały czas narasta, robotnicy wykrzykują rozmaite hasła: „Precz z caratem! Obalenia carskiego despotyzmu! Ośmiodziesiętnego dnia pracy! Żądamy podwyżki płac! Niech żyje rewolucja!”. Zarządcy podjęli próby uspokojenia robotników. Do wzburzonego tłumu przemówił naczelny inżynier Mikołaj Wątróbski. Mimo, że obiecywał przywrócenie dawnych płac, zaczął wytykać kobietom ich rozrzutność i tłumaczył trudną sytuację fabrykantów. Oczywiście wypowiedź ta nie spotkała się z poparciem protestujących.

Fragment 10. – Pierwsze próby stłumienia strajku

Wobec niewystarczających sił miejscowej żandarmerii do stłumienia szybko rozwijającego się strajku, w którym uczestniczyli praktycznie wszyscy pracownicy żyrardowskiej fabryki lniarskiej, zostały ściągnięte oddziały żołnierzy carskich IV batalionu pułku piechoty Aleksapolskiego stacjonującego w Mszczonowie. Wojska zatrzymały się na rynku. To właśnie tutaj doszło do pierwszego bezpośredniego starcia, wywołanego drobnym incydentem zaistniałym pomiędzy jednym z robotników Antonim Bunertem, a żołnierzem carskim – jego dawnym kolegą, który uderzył robotnika kolbą.

Fragment 11. – Przyjazd Kozaków

W środę 25 kwietnia 1883 roku z powodu nieskutecznych prób powstrzymania strajku oraz bezowocnych gróźb pozbawienia robotników pracy i odesłania do domów, kapitałści zwrócili się o pomoc i wsparcie do władz Królestwa Polskiego - przysłano sotnię Kozaków.

Fragment 12. – Ucieczka dyrektorów

26 kwietnia 1883 roku (czwartek) produkcja w fabryce całkowicie stanęła, a kominy przestały dymić – od pracy odeszły pozostałe oddziały. Administracja zakładów nie potrafiła poradzić sobie ze strajkującymi, którzy wzburzeni wydarzeniami poprzedniego dnia zaatakowali domy najbardziej znienawidzonych nadzorców zakładów, pobierających bardzo wysokie pensje. Tłum chciał wtargnąć do domu Mikołaja Wątróbskiego, szykanowano również Garwigo oraz Karola Hielle, który ostatecznie został zmuszony do ucieczki z Żyrardowa. Robotnicy wtargnęli również do fabryki i częściowo ją zdewastowali - potłukli kilka warsztatów tkackich, spuścili wodę ze stawu...

Fragment 13. – Strzały do robotników

Do rozpręczenia strajkujących przysłano żołnierzy carskich. Strajkujący zebrali się. Posypały się kamienie, a żołnierze ruszyli na tłum z bagnietami, aż w końcu padła komenda „salwami w tłum”. Żołnierze rosyjscy oddając strzały w kierunku strajkujących, zabili trzy osoby i zranili czterech młodych robotników w wieku 13-15 lat. Śmierć na miejscu poniosło dwóch tkaczy: Franciszek Brodowski (19 lat) oraz Franciszek Klepacz (17 lat), natomiast 15-letni Jacek Gradowski zmarł w szpitalu następnego dnia. Wieść o zamieszkach rozniosła się po całej osadzie. Widząc wściekłość i oburzenie rozjuszonego kilkutysięcznego tłumu, który wyszedł na ulice, w obawie przed napaściami wojsko obsadziło bramy fabryczne oraz domy dyrektorów i ważnych urzędników.

Fragment 14. – Aresztowania

Poległych pochowano 27 kwietnia (piątek) w jednym grobie na cmentarzu w Wiskitkach. Konduktowi żałobnemu, który eskortowany był przez wojsko i Kozaków, towarzyszyło w absolutnym spokoju ponad 10 000 osób - robotników i ich rodzin. Mimo w miarę uroczystego pochówku i oddania czci zmarłym, jeszcze tego samego dnia aresztowano ośmiu robotników oskarżanych o kierowanie strajkiem, a z czasem kolejnych. W sumie około 70 osób.

Fragment 15. – Odbicie więźniów

Strajkujący nie poddali się. Mimo licznych aresztowań postanowili dalej walczyć o swoje prawa. Mieli dość bezprawia fabrykantów, którzy zwolnili z pracy jednego z delegatów, który w imieniu strajkujących przedstawił żądania strajkujących. Wtargnęli do więzienia i uwolnili aresztowanych kolegów.

Fragment 16. – Zwycięstwo robotników

Kwietniowy strajk szpularek, który jest świadectwem walki o godne warunki pracy i prawa pracowników, zakończył się 28 kwietnia 1883 roku zwycięstwem żyrardowskich robotników. Karol August Dittrich poszedł na pewne ustępstwa. W wygłoszonej odezwie zobowiązał się do:

- skrócenia dnia roboczego o godzinę,
- przywrócenia dawnej płacy szpularkom,
- zorganizowania fabrycznych sklepów spożywczych z taną żywnością dla robotników,
- objęcia opieką medyczną poszkodowanych w strajku i zorganizowania im odpowiedniego zajęcia do końca ich życia,
- ufundowania uroczystego pochówku zabitych podczas strajku,
- zapłacenia wszystkim strajkującym średnich zarobków za dni strajku,
- nie wyciągania konsekwencji wobec strajkujących,
- nie zatrudniania dzieci poniżej 15 roku życia,
- zwolnienia jednego z dyrektorów i wielu innych urzędników, którzy byli bardzo brutalni i wulgarni w stosunku do polskich robotników

Większość postulatów zostało spełnionych.